

VG-páholy

Lehetséges, de...

HEGEDŰS MIKLÓS,

a GKI Energiakutató Kft. ügyvezető igazgatója

Lehetséges, de nem valószínű – jutott eszembe a Rothschild bankház nemrég ismertté vált elemzésének kivonatát olvasva. A tanulmány egyértelműen állást foglal a Paks II. beruházás célszerűsége és nemcsak biztos megteremtése, de hasznót hajtó képessége mellett is. Napirenden lévő EU-vizsgálat idején annak igazolása, hogy a tervezett beruházás nemcsak hogy nem kíván állami támogatást, de a hazai gazdaság számára jövedelmező üzletnek ígérkezik, igencsak felerősítheti a Paks II. körüli szűnni nem akaró csatározást.

A megvalósítással együtt hét évtizedre kitékintő gazdaságossági számítások ezer sebből véreznek. A leselkedő bizonytalanságokra utal a kőolaj árának senki által nem várt harmadára zsugorodása és a korábbiaknál jóval szerényebb várható emelkedése, továbbá a fejlett országok energiaigényeinek stagnálása, illetve csökkenése. Globális kitekintésben az elmúlt hét évtizedben az egyszázalékos GDP-növekedéshez felhasznált energia mennyisége 60-70 százalékkal csökkent. A hatvan-hetven évre kitekintő gazdaságossági számítások rákfenéje, hogy a beruházással előállítható termék ára hogyan változik. Ez akkor is fogas kérdés, ha legalább a termék egyértelműen meghatározható, és az időszak végén is piacon lévőnek tekinthető. Legtöbb beruházásnál maga a kibocsátandó termék vagy szolgáltatás is kérdőjeles, igaz, az ilyen beruházások megtérülési idejét legfeljebb nyolc-tíz évre kalkulálják. Igazából azonban a tanulmány a korábban itthon készült számításokhoz képest nem jelent újdonságot: a beruházást igenlő hazai prognózisok a villamos energia árának megduplázódását veszik alapul, de az elfogultatlan vállalatgazdasági megközelítés is azt hangsúlyozza, hogy a Paks II. szerény megtérülése csak akkor valószínűsíthető, ha a villamos energia reálára közel megduplázódik. További feltétel a kapacitások irreálisnak tűnő kihasználása, amely a régi és az új kapacitások együttes működése időszakában reménytelennek tűnik.

Lehet, hogy a napjainkban igen alacsonyra – még a valós költségeket sem fedező – szintre esett áramár emelkedni fog a rentábilis működés piaci követelményei miatt, de nagyon is kétséges és valószínűtlen, hogy a villamos energia ára hosszabb távon az átlagos inflációt rendre és drasztikusan meghaladóan emelkedik.

Természetesen, ha adottnak vesszük a Paks II. teljes megvalósítási, üzemeltetési és egyéb járulékos költségeit, mindig találhatunk vagy kijelölhetünk olyan villamosenergia-árat, amely teljesíti a teljes költségeket meghaladó bevétel követelményét. De így hogyan folytatható a rezspolitikák?

Közgazdasági értelemben a Paks II. esetleges megtérülése és az állami támogatás hiánya szükséges, de nem elégséges feltétele megvalósításának. Igazolni kellene, hogy az áramszolgáltatás teljes vertikumában – beleértve a felhasználási oldalt és a regionális lehetőségeket is – van-e ésszerűbb, gazdaságosabb megoldás. A Rothschild tanulmánya azt feltételezi, hogy az áram egységköltsége drasztikusan növekszik, miközben egyértelműen igazolható, hogy az utóbbi években például a megújuló erőforrásokból előállított villamos energia egységköltsége látványosan csökken, döntően a tudományos-technikai fejlődés erőteljes érvényesülése miatt. Nincs okunk feltételezni, hogy a megújuló erőforrásokra alapozó villamosenergia-termelés látványos hatékonyságjavulása a jövőben nem folytatódna. Sőt, miután adott fejlettségi szintünkön a villamosenergia-igény nem feltétele, hanem sokkal inkább következménye a növekedésnek, így Paks II. gazdaságosságát a nemzetgazdaságban szóba jöhető összes beruházáshoz viszonyítva szabadna megítélni. Szomorú jövőt feltételezünk, ha Paks II.-t ebben az összefüggésben is elfogadhatónak ítélniük.

AVG-páholy további tagjai:

Ablonczy Balázs

Bod Péter Ákos

Bartha Attila

Megjelenés minden szerdán.

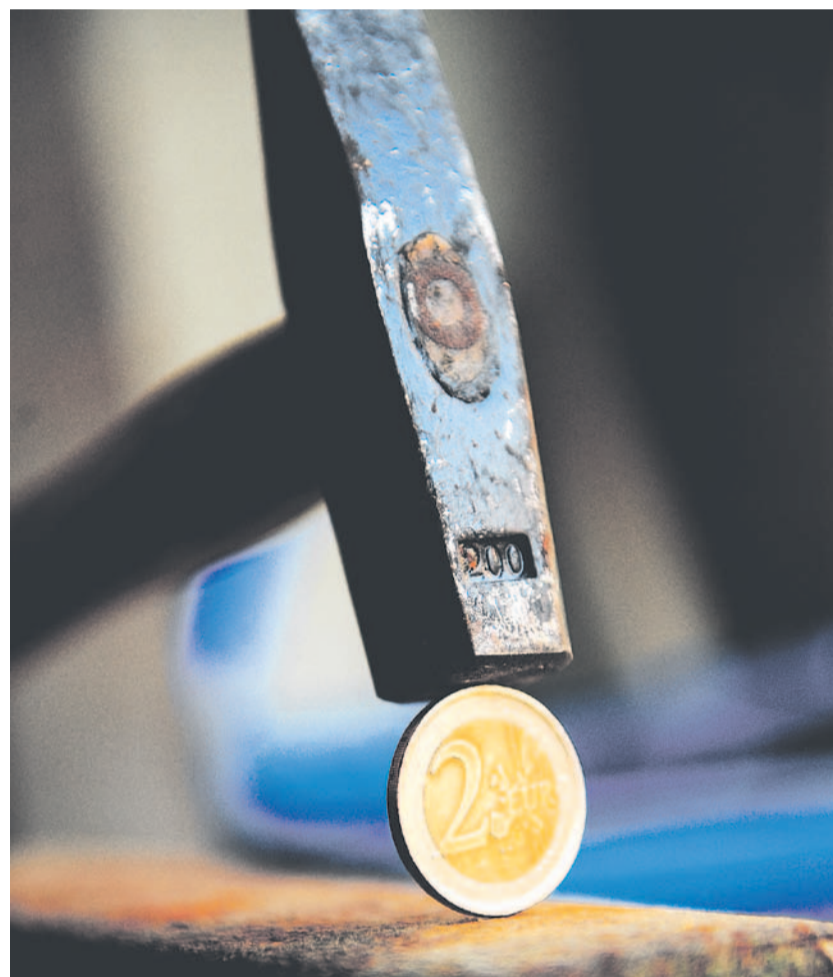
Távolabb, mint valaha

DURONELLY PÉTER,

az Aegon Alapkezelő portfóliómenedzsere

A Magyar Nemzeti Bank – az akkor hatalmon levő Fidesz-kormányval egyetértésben – 2001 nyarán hirdette meg az eurózónás csatlakozás stratégiáját. Tizennégy év után került kézzelfogható közelségbe a feltételek teljesítése, de csatlakozásunk nem volt még olyan távol, mint most.

Az eurózóna nem „szimpla” valutaunió, hanem Európa legszorosabb politikai közössége és szövetsége, ennél fogva az európai integráció legmagasabb foka. Létrehozásakor több szempont játszott szerepet, például Francois Mitterrand rajongása a Bundesbank által képviselt intézményi stabilitás jótékony hatásai iránt, az alapvető cél azonban a második világháborút lezáró politikai struktúra sikereinek magasabb szintre emelése volt. A közgazdasági elmélet optimális valutaövezetek előnyeit valló iskolája is a projekt mögé állt, de az euróövezet alapvetően politikai vállalkozás volt. Ez azt is jelenti, hogy a működése csak akkor biztosított, ha politikai akarat is van annak az intézményrendszernek a kialakítására és működtetésére, amely a konstrukciót a legnagyobb stressz idején is stabilan együtt tudja tartani.

Túl nagy falat az európrojekt

FOTÓ: KURUCZ ÁRPÁD / ARCHÍV

A közös deviza melletti érv az unión belüli kereskedelem további erősítése, mindenkinek megkönnyítve az európai termelési láncba való bekapcsolódást, ami a specializálódáson, illetve a komparatív előnyök jól ismert kihasználásán keresztül növeli az életszínvonalat a régió kevésbé fejlett részein is. Ez azonban egy régi pénzügyi infrastruktúrán, régi technológiai környezeten alapuló elképzelés volt, hiszen mára a pénzügyi rendszer szinte korlátlan lehetőségeket ad a kereskedelmi és pénzügyi folyamatok devizaügyeinek kezelésére. A közös valuta ötlete ráadásul akkor merült fel, amikor a devizapiac szabadsága nem volt egyértelmű, amikor különböző fizetési korlátozások nehezítették az eltérő devizanemekből adódó kockázatok kezelését, a telephelytől eltérő devizában történő finanszírozást. Az elmúlt húsz év azonban ebből a szempontból jelentős változásokat hozott, így a kereskedelem számára az eltérő fizetőeszközök nem okoznak akkora problémát. Feltehető, hogy euró nélkül a vállalati szektor európai szinten önszabályozó lett volna, automatikusan kialakultak volna olyan bázisdevizák (például a német márka), melyek a termelési lánc tranzakciós igényét kielégítették volna. Természetesen

”

A valutaövezet politikai feltételei nem álltak még ingatabb lábakon, mint most

az sincs kizárva, hogy az euró létrehozása éppen a német márka dominanciájának elkerülését is célozta, illetve azt, hogy az elmélyülő gazdasági integrációval kényszerűen egymáshoz húzódo monetáris politikában ne a Bundesbankot legyen kénytelen minden ország követni, hanem intézményi kerete legyen annak, hogy a kontinens pénzügyi rendszerének alakításába mindenki bele tudjon szólni.

Az eurózóna 2008–2012-es válsága arra világított rá, hogy a közösségi politikai akarat az ütésálló intézményrendszer működtetésére nincs meg. Sokszor rágtuk a csontot, hogy ki mit és mikor rontott el, kinek mit kellene csinálni, hogy vajon a fafejű Bundesbank vagy a lusta görögök és spanyolok a hibásak, de az alapvető gond az, hogy a problémakezeléshez szükséges stressz nagyobb nyomást helyez a nemzeti szuverenitásra, mint amennyit a választók, azaz az egyes nemzetek el akarnak viselni. A projekt egyelőre túl nagy falat a mindig mindent demokratikusan megvitató közösség számára, és amikor válságkezeléskor szükségszerű erőteljes fellépés történik, a rendszert hirtelen a szükséges összetartás helyett széthúzás kezd jellemezni. Az intézményrendszert irányító politikusok különösen nehéz helyzetben vannak, hiszen az övezet egyben tartása történelmi felelősség, de tisztában vannak saját választóik, saját nemzetük tehervállalási hajlandóságával is. Az sincs kizárva, hogy a kisördög is susmorog, hogy vajon tényleg menthető-e ez egész, vagy a kezdeti szkeptikusoknak van igazuk, és az összetartás erőltetése csak súlyosbítja a problémát, és tényleg felesleges áldozatra kényszerít minden résztvevőt.

A valutaövezet politikai feltételei nem álltak még ingatabb lábakon, mint most. Az Európai Unió politikai integrációja 2007-ben volt a legmagasabb fokon, azóta ennek folyamatos erodálódását látjuk. Nemcsak a 2012-ben kiteljesedő perifériaválság tüttört éket a megtakarítók és a finanszírozottak között, de a megfáradt uralkodó politikai osztályok szkleróza is feszíti Európa kereteit. A Sziriza, a Podemos, az AfD vagy akár Jeremy Corbyn egyszerre probléma és társadalmi reakció is, és mind az európai egység létrehozásáért felelő politikai osztály eltakarításán fáradoznak. Az európai döntési mechanizmus hiányosságai különösen nemzeti szintre delegálja a válságkezelést. Az itt-ott felbukkanó külső (például menekültügy) és belső (perifériaválság) feszültségeknek nem sikerült szorosabbra fűzni az európai egységet, éppen ellenkezőleg, egyre távolodik egymástól a közösség, illetve kisebb tematikus belső szövetségeknek kötöttek a többségi akarattal vagy éppen tehetetlenséggel szemben.

Magyarország élen jár az európai egység lebontásában, és ha nem áramlana jelentős európai költségvetési forrás hazánkba, melyet a választók komfortjára, valamint a politikai elit gazdagítására lehet költeni, akkor nemcsak az eurózónás csatlakozáson keresztüli integrációról nem beszélhetnénk, hanem az lenne a kérdés, mikor viszi ki az elit az országot az unióból. Ilyenformán Magyarország euróövezeti tagsága nem jön szóba. És az európai dezintegrációs folyamatokat tekintve talán kimondhatjuk: Magyarország soha nem fog az euróövezetbe csatlakozni.

Mellár Tamás, a Pécsi Tudományegyetem professzora (VG, jan. 27.), Karsai Gábor, a GKI vezérhelyettese (VG, jan. 30.) és Inotai András, az MTA professzora (VG, febr. 5.) az euró bevezetése mellett, Pogátsa Zoltán, a Nyugat-magyarországi Egyetem docense (VG, jan. 28.) és Forián-Szabó Gergely, a Pioneer befektetési igazgatója (VG, febr. 9.) inkább ellene érvelt. Andor László korábbi EU-biztos (VG, febr. 8.) sem siettetné a közös pénz bevezetését. Cikksorozatunkat Duronelly Péter zárta.

VILÁGGAZDASÁG

Előfizetéssel kapcsolatban hívható telefonszám:

489-1195mediaworks
Content first

Főszerkesztő: **Mezősi Tamás** ■ Vezető szerkesztők: **Barát Mihály, Szabó Márta, Várkonyi Iván** ■ Hornyák József (Vélemény) ■ Főmunka társak: **Kocsi Ilona, Csabai Károly, Diószegi József** ■ Kiadványszerkesztők: **Katona Csaba, Lovas Bence** ■ **Zöld Újság Zrt.** ■ **Rónai Balázs** vezérigazgató ■ **Madarász János** napilap üzletág vezetője ■ **Door Tamás** értékesítési és marketing igazgató ■ **Kiadó és szerkesztőség:** 1082 Budapest, Futó utca 35–37. Telefon: 489-1195; fax: 489-1169; e-mail: vginfo@vg.hu; központi e-mail: vg@vg.hu ■ **Hirdetések felvétele:** 460-2529; e-mail: hirdetes@mediaworks.hu ■ **Ügyfélszolgálat:** 06-40-510-510; e-mail: ugyfelszolgalat@mediaworks.hu ■ **Előfizetési díj:** 1 évre 90 000 Ft, fél évre 45 000 Ft, negyedévre 22 500 Ft, egy hónapra 7 500 Ft ■ **Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletága** ■ Árus terjesztés: **Lapker Zrt.** ■ ISSN-0042-6148 ■ Nyomdai előállítás: **Mediaworks Kiadó és Nyomda Kft.** e-mail: nyomda@mediaworks.hu ■ Felelős vezető: **Bertalan László** nyomdaigazgató ■ **Munkaszám:** 443 000 ■ **Nyomás napja:** 2016. február 9. ■ A Világgazdaság bármely részének másolásával, terjesztésével, az adatok elektronikus tárolásával és feldolgozásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak a Világgazdaságra hivatkozva lehet. A lapban közölt táblázatok adatai tájékoztató jellegűek, amelyekért felelősséget nem vállalunk. ■ A Világgazdaság és a Világgazdaság Online tartalmait (fotók, írott anyagok vagy azok részletei) a kiadó írásbeli vagy elektronikus dokumentumban foglalt engedéllyel közzétehető a nyilvánosságához.

Tájékoztatók Olvasóinkat, hogy a különböző versenyeken, játékokon, akciókon, szavazásokon, rejtveny pályázatokon stb. részt vevők által személyesen, írásban, telefonon, SMS-ben, interneten, e-mailben megadott személyes adatok nyilvántartásunkba kerülnek. Az adatokat megadva hozzájárulnak ahhoz, hogy azok felhasználásával a Társaságunk érdekltségébe tartozó cégek, amelyek az adatok feldolgozását is végzik (Mediaworks Kiadó és Nyomda Kft., Mediaworks Regionális Kiadó Kft., Mediaworks Magazines Kiadó Kft., Zöld Újság Zrt., Petőfi Lap- és Könyvkiadó Kft., Népszerűség Kft., Népszabadság Zrt.), előfizetése megrendelését teljesítsük, akcióira kiadványaira és egyéb szolgáltatásaira felhívjuk a figyelmet. Az érintettek felvilágosítást kérhetnek az általunk kezelt személyes adataik köréről, felhasználásuk módjáról s céljáról, és bármikor kérhetik azok helyesbítését, felhasználásuk korlátozását, illetve törlését.